

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Karla Šimky a JUDr. Jaroslava Hubáčka v právní věci žalobce: **J. Z.,** zastoupený Mgr. Janem Balciarem, advokátem se sídlem U Studánky 3, Praha 7, proti žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje,** se sídlem Zborovská 81/11, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti stěžovatele proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 7. 10. 2011, č. j. 2 A 7/2011 – 33,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 7. 10. 2011, č. j. 2 A 7/2011 – 33, a rozhodnutí Krajského úřadu Středočeského kraje ze dne 28. 2. 2011, č. j. 127011/2011/KUSK, **se zrušují** a věc **se vrací** krajskému úřadu k dalšímu řízení.

II. Krajský úřad **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení o žalobě 9.200 Kč k rukám zástupce žalobce Mgr. Jana Balciara do tří dnů od právní moci rozsudku.

III. Krajský úřad **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti 7.400 Kč k rukám zástupce žalobce Mgr. Jana Balciara do tří dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 7. 10. 2011, č. j. 2 A 7/2011 – 33, zamítl žalobu podanou žalobcem (dále jen „stěžovatel“) proti rozhodnutí Krajského úřadu Středočeského kraje (dále jen „krajský úřad“) ze dne 28. 2. 2011, č. j. 127011/2011/KUSK, kterým bylo zamítnuto odvolání stěžovatele a potvrzeno rozhodnutí Městského úřadu Kralupy nad Vltavou ze dne 7. 7. 2010, č. j. MUKV-S-1827-PRST-203/OD-2010, jímž byl

stěžovatel uznán vinným, že se při silniční kontrole dne 2. 6. 2010 v obci Nová Ves jako řidič osobního vozidla BMW 525 registrační značky X i přes výzvu policisty odmítl podrobit se vyšetření ke zjištění, zda není ovlivněn jinou návykovou látkou podle ust. § 5 odst. 1 písm. g) zákona č. 361/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o silničním provozu"), čímž spáchal přestupek podle ust. § 22 odst. 1 písm. d) zákona č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o přestupcích") a za tento přestupek mu byla podle ust. § 22 odst. 4 citovaného zákona uložena pokuta v částce 25.000 Kč a zákaz řízení všech motorových vozidel na dobu jednoho roku od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí. V odůvodnění rozsudku městský soud uvedl, že řešil dvě otázky, a to zda byl stěžovatel zasahujícími policisty vyzván k podrobení se odbornému lékařskému vyšetření na požití návykových látek a zda to odmítl. V této souvislosti odkázal na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 7. 2009, č. j. 7 As 49/2009 - 83, ze dne 24. 6. 2008, č. j. 8 As 11/2007 - 56, ze dne 11. 3. 2010, č. j. 5 As 24/2009 - 65 a ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 As 33/2007 - 150. To, že stěžovatel byl vyzván, aby se podrobil odbornému lékařskému vyšetření za účelem zjištění, není-li pod vlivem jiné návykové látky vyplývá z oznámení o přestupku ze dne 2. 6. 2010, které podepsal. Podepsal tedy, že po negativní zkoušce na alkohol byl vyzván k podrobení se lékařskému vyšetření na jiné návykové látky, což odmítl z důvodu, že podle něho k ní nebyl důvod. Odmítnutí podrobit se tomuto vyšetření vyplývá i z jeho výpovědi do protokolu sepsaného správním orgánem I. stupně dne 7. 7. 2010, kdy výslovně uvedl, že vyšetření odmítl z důvodu časové tísně. Zároveň připustil zkušenost s drogami s tím, že to bylo před dlouhou dobou. Tato výpověď odpovídá i záznamu sepsanému Policií ČR dne 7. 6. 2010, kde jsou také rozvedeny důvody výzvy k podrobení se odbornému lékařskému vyšetření. Tento záznam není v rozporu s oznámením ze dne 2. 6. 2010, ale pouze skutečnosti uvedené v oznámení o přestupku rozvádí, protože v tiskopise oznámení nebylo dostatek místa. Městský soud konstatoval, že zasahující policisté podrobili stěžovatele dechové zkoušce na alkohol s negativním výsledkem, ale protože jevil známky jednání, které mohly budit dojem požití jiné návykové látky, když stěžovatel připustil zkušenost s marihuanou, byl vyzván, aby se podrobil odbornému lékařskému vyšetření, což při jednání dne 7. 7. 2010 nepopřel. To, že stěžovatelovo chování mohlo jevit známky určité abnormality nepřímo potvrdil sám stěžovatel předložením potvrzení pedagogicko psychologické poradny pro Prahu 6 ze dne 20. 4. 2001, kde je v evidenci pro specifické potíže ve smyslu LMD zvýšenou úzkost a koktavost. Pro změněné chování stěžovatele, navíc při jeho konstatování zkušenosti s drogou, z důvodu, že neměli k dispozici drogový test Drugwipe, vyzvali ho policisté k podrobení se odbornému lékařskému vyšetření. V daném případě nejde o řízení, kde by se zjišťovalo, zda stěžovatel požil či nepožil jiné drogy než alkohol, ale o řízení o odmítnutí podrobit se odbornému lékařskému vyšetření na základě výzvy zasahujících policistů. Dne 7. 7. 2010 bylo ukončeno důkazní řízení před správním orgánem I. stupně. Po podání odvolání již nemůže v důkazním řízení pokračovat, což se mu navíc nezdařilo. Jakýkoliv důkaz v případě zjištění již z výpovědi stěžovatele, že odmítl uposlechnout výzvu policistů, je dostatečné zjištění věci samé. Skutkový stav byl podle názoru městského soudu zjištěn v rozsahu, který je dostatečný pro prokázání odpovědnosti stěžovatele za přestupek podle ust. § 22 odst. 1 písm. d) zákona o přestupcích.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížností z důvodů uvedených v ust § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. V kasační stížnosti uvedl dvě stížní námitky. V první namítal, že nebyl proveden jím navržený důkaz výslechem policistů

v řízení o odvolání. Správní orgán I. stupně se po obdržení odvolání nejdříve pokusil tento důkaz dne 17. 8. 2010 provést, ale protože policisté se z pracovních důvodů nedostavili, nebyli vyslechnuti. Poté však správní orgán dospěl k závěru, že skutkový stav byl již spolehlivě zjištěn. Stěžovatel se však domnívá, že tento důkaz měl být proveden. Opačný závěr, aprobovaný městským soudem, že správním orgánem „připuštěné" důkazní návrhy nemusí být prováděny, je nedovolený, a tudíž nezákonný a odporující ust. § 50 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „správní řád"). Stěžovatel poukázal na to, že v oznámení přestupku ze dne 2. 6. 2010, který skutečně podepsal, se pouze uvádí, že *„(d)ne 2. 6. 2010 v 10:30 hodin hlídka OOP Luženec n/Vlt. zastavila a kontrolovala na sil. II/608 v obci Nová Ves osobní vozidlo. Řidič hlídce předložil OP, ŘP, ORV a zel. kartu, poté byl vyzván k podrobení se dech. zk. – negativní. Poté byl vyzván k podrobení se odběru biologického mat. Toto řidič odmítl."*, zatímco úřední záznam ze dne 7. 6. 2010, který zaslala Policie ČR správnímu orgánu I. stupně, již obsahuje dramaticky odlišný popis událostí jako: *„(...) komunikace řidiče byla nesouvislá, pohybové chování nejisté a neklidné (...). Řidič uvedl, že měl před několika dny drogu (marihuanu) (...)"*. Stěžovatel se rovněž pozastavil nad skutečností, že policisté, přes jimi tvrzenou „zfetovanost", ho nechali pokračovat v jízdě. Stěžovatel tvrdí, že byl policisty pouze dotázán, zda by lékařské vyšetření strpěl, rozhodně jej však k tomuto úkonu nikdo nevyzval a ani jej neupozornil na případné následky jeho neabsolvování. S ohledem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2010, č. j. 5 As 24/2009 - 65, má stěžovatel za to, že v tomto případě mohl být postup policistů *„projevem libovůle a šikany"*. Svědecká výpověď policistů je v dané věci důležitá, protože by měla objasnit shora skutečnosti, které jsou rovněž určující v otázce vyslovení případné (ne)viny stěžovatele ze spáchání vytýkaného přestupku. Druhá stížní námitka směřovala proti nesprávnému výkladu ust. § 16 odst. 3 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon č. 379/2005 Sb."). Z tohoto ustanovení podle stěžovatele vyplývá, že pokud má policista důvod se domnívat, že je řidič ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, provede u něj nejprve orientační vyšetření s tím, že teprve v případě pozitivního výsledku by mělo přijít na řadu odborné lékařské vyšetření. Z toho stěžovatel dovodil, že pro zjištění přítomnosti jiných omamných látek v jeho organismu měli policisté nejdříve provést orientační vyšetření, např. přístrojem Drugwipe, a nikoliv jej ihned vyzývat k podrobení se časově náročnému testování ve zdravotnickém zařízení. Dospěl-li posléze městský soud ke skutkovému zjištění, že se tak stalo proto, že policisté tento přístroj neměli k dispozici, nebylo toto zjištění podloženo provedeným dokazováním. S ohledem na výše uvedené stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Krajský úřad ve vyjádření ke kasační stížnosti k námitce neprovedení navrženého důkazu výslechem policistů a porušení ust. § 50 odst. 3 správního řádu uvedl, že v souladu s ust. § 52 správního řádu nebyl návrhem stěžovatele vázán a že zároveň provedl všechny důkazy, které byly potřebné ke zjištění stavu věci. Krajský úřad má za to, že v oznámení o přestupku ze dne 2. 6. 2010 i v protokolu o ústním jednání ze dne 7. 7. 2010 stěžovatel svým podpisem i výpovědí potvrdil, že byl policisty skutečně k podrobení se odbornému vyšetření řádně vyzván a že odmítl. Skutková podstata přestupku podle ust. § 22 odst. 1 písm. d) zákona o přestupcích tímto jednáním byla naplněna a další dokazování tak nebylo třeba provádět. Námitka neodebrání řidičského oprávnění stěžovateli se netýkají

předmětného správního řízení, které bylo zahájeno až doručením oznámení Policie ČR o přestupku dne 8. 6. 2010. S tvrzením stěžovatele o nesprávném výkladu ust. § 16 odst. 3 zákona č. 379/2005 Sb. se krajský úřad neztotožnil s poukazem na ust. § 22 odst. 1 písm. d) a související právní předpisy [ust. § 5 odst. 1 písm. g) zákona o silničním provozu s odkazem na ust. § 16 odst. 3 zákona č. 379/2005 Sb.], které žádnou oporu pro toto tvrzení stěžovatele neobsahují. Stěžovatel ani v průběhu správní ani soudního řízení neuvedl, jaké důležité důvody mu znemožňovaly podrobit se lékařskému vyšetření. Protože krajský úřad má za to, že kasační stížnost není důvodná, navrhl, aby byla zamítnuta.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a přitom sám neshledal vady uvedené v odst. 4, k nimž musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Podle ust. § 5 odst. 1 písm. g) zákona o silničním provozu je řidič kromě povinností uvedených v § 4 dále povinen podrobit se na výzvu policisty, příslušníka Vojenské policie, zaměstnavatele, ošetřujícího lékaře nebo strážníka obecní policie vyšetření podle zvláštního právního předpisu[7)] ke zjištění, zda není ovlivněn jinou návykovou látkou.

Poznámka pod čarou č. 7 odkazuje bez bližšího upřesnění konkrétního ustanovení na zákon č. 379/2005 Sb. Jakkoli poznámka pod čarou nemá normativní význam (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 12. 2009, č. j. 6 As 40/2009 - 125, dostupný na www.nssoud.cz), nelze ji považovat za právně bezvýznamnou. Naopak poznámka pod čarou a zejména její obsah, tj. odkaz na určitý právní předpis či jeho ustanovení, mohou být významnou výkladovou pomůckou (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2007, č. j. 2 Afs 176/2006 - 96, publ. pod č. 1258/2007 Sb. NSS, dostupný na www.nssoud.cz nebo bod 15 rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2010, č. j. 5 As 64/2008 - 155, publ. pod č. 2019/2010 Sb. NSS, dostupný na www.nssoud.cz). Poznámka pod čarou v ust. § 5 odst. 1 písm. g) zákona o silničním provozu odkazující na zákon č. 379/2005 Sb., přičemž v citovaném zákoně absentuje jakákoli vlastní úprava, naznačuje, že postup při vyšetření ke zjištění, zda řidič není ovlivněn jinou návykovou látkou, se bude plně řídit pravidly zakotvenými pro taková vyšetření v ust. § 16 odst. 3 citovaného zákona. Ve shodě s dřívějšími rozhodnutími Nejvyššího správního soudu, která s použitelností postupu podle ust. § 16 zákona č. 379/2005 Sb. pro účely kontroly řidičů podle zákona o silničním provozu implicitně počítají, aniž by se jakkoli zabývaly jinými výkladovými alternativami (viz rozsudky ze dne 6. 12. 2009, č. j. 6 As 40/2009 - 125, ze dne 21. 9. 2010, č. j. 8 As 59/2010 - 78, a ze dne 9. 3. 2011, č. j. 6 As 27/2010 - 210, všechny na www.nssoud.cz), lze tedy učinit závěr, že vyšetření, zda řidič není ovlivněn jinou návykovou látkou se pro účely zákona o silničním provozu provádí postupem a za podmínek stanovených v ust. § 16 odst. 3 zákona č. 379/2005 Sb. Takový výklad vychází z toho, že nejrůznější činnosti, při nichž by mohla osoba je vykonávající ohrozit život nebo zdraví svoje nebo dalších osob nebo poškodit majetek, pokud by byla pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, jsou po právní stránce upraveny speciálními zákony (např. silniční provoz a řízení vozidel zákonem o silničním provozu), avšak podmínky a postup vyšetření, zda osoba vykonávající příslušnou činnost není návykovými látkami ovlivněna, stanoví pro všechny tyto případy zákon č.

379/2005 Sb., ledaže by speciální zákony upravující tyto činnosti, např. zákon o silničním provozu, stanovily podmínky či postupy jiné. Tak tomu ale u zákona o silničním provozu není, neboť v ust. § 5 odst. 1 písm. g) je pouze odkaz na zákon č. 379/2005 Sb., aniž by bylo stanoveno cokoli odlišného, vyjma, oproti ust. § 16 odst. 4 zákona č. 379/2005 Sb., v určité míře odlišného (užšího) okruhu osob, které jsou oprávněny výzvu k podrobení se vyšetření učinit.

Policista je proto oprávněn požadovat, aby se řidič podrobil odbornému lékařskému vyšetření zjišťujícímu obsah jiné návykové látky než alkoholu, za splnění podmínek stanovených v ust. § 16 odst. 3 zákona č. 379/2005 Sb. Toto ustanovení povinnost kontrolované osoby podrobit se vyšetření podmiňuje existencí důvodné domněnky, že tato osoba vykonává činnosti podle odst. 1 (tj. v případě řidiče řídí vozidlo) pod vlivem jiné návykové látky. V citovaném ustanovení se přitom rozlišují dva způsoby vyšetření za účelem zjištění obsahu jiné návykové látky než alkoholu, a to vyšetření orientační a odborné lékařské vyšetření. Z dikce zákona by bylo možno usuzovat, že v obou případech je nutné, aby před vyšetřením existovala uvedená důvodná domněnka. To by znamenalo, že k orientačnímu vyšetření by bylo třeba, aby kontrolující policista na základě konkrétních skutečností měl dostatečné důvody k domněnce, že řidič je ovlivněn jinou návykovou látkou než alkoholem. Takový výklad by však odporoval smyslu a účelu právní úpravy, jež zakazuje řidičům řídit pod vlivem návykových látek (§ 5 odst. 2 písm. a) a b) zákona o silničním provozu), neboť by v podstatě neumožňoval preventivní kontroly řidičů, zda nejsou ovlivněni návykovými látkami. Na druhé straně však není představitelné, a brání tomu i čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 2 odst. 3 Ústavy, aby státní moc byla vykonávána jinak než v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví. Uvedený rozpor mezi dikcí zákona a jeho smyslem a účelem je proto nutno překlenout takovou interpretací, která při respektu k podstatě základních práv a svobod jednotlivců umožní v co největší míře dosáhnout smyslu a účelu zákona. Proto je v případě užití ust. § 16 odst. 3 zákona č. 379/2005 Sb. nutno míru důvodnosti domněnky policisty ohledně ovlivnění řidiče jinou návykovou látkou než alkoholem posuzovat diferencovaně, zejména s ohledem na proporci mezi újmou či omezením, které představuje pro řidiče vyšetření, zda je ovlivněn jinou návykovou látkou než alkoholem. K orientačnímu vyšetření, které představuje pouze nepatrné omezení svobody pohybu řidiče, např. zastavení vozidla na velmi krátkou dobu a provedení jednoduchého testu přítomnosti alkoholu nebo jiné návykové látky zejména standardizovaným testovacím přístrojem, bez jakéhokoli zásahu do tělesné integrity řidiče, není potřeba žádné důvodné domněnky, zatímco k lékařskému vyšetření, které omezí svobodu pohybu řidiče na delší dobu (více než několik málo jednotek minut), je naopak již nezbytná existence konkrétních skutečností, které vedou k důvodné domněnce, že řidič může být ovlivněn jinou návykovou látkou. Ostatně obdobné úvahy vyslovil Nejvyšší správní soud již v případě ovlivnění alkoholem v rozsudku ze dne 11. 3. 2010, č. j. 5 As 24/2009 – 65, publ. pod č. 2063/2010 Sb. NSS, v němž uvedl, že: *„Je tedy třeba uzavřít, že relevantní právní úprava striktně nevázala povinnost řidiče podrobit se lékařskému vyšetření na pozitivní výsledek dechové zkoušky, rozhodující podle této právní úpravy byla výzva policisty nebo strážníka obecní policie k podstoupení lékařského vyšetření. To samozřejmě neznamená, že by taková výzva mohla být projevem libovůle nebo šikany ze strany policejního orgánu. Taková výzva mohla a i nadále může být opodstatněná pouze v případě, kdy na základě orientační dechové zkoušky či na základě jiných indicií vznikne důvodné podezření, že*

kontrolovaná osoba řídí vozidlo pod vlivem alkoholu. Nicméně Nejvyšší správní soud konstatuje, že v posuzované věci bylo důvodné podezření dáno právě pozitivním výsledkem dechové zkoušky, který byl u stěžovatele spolehlivě prokázán. Ze záznamu o dechové zkoušce (...) a zejména z přiloženého vytištěného výsledku orientační dechové zkoušky provedené přístrojem Dräger (...) obsahujícího i naměřený údaj vyplývá, že dechovou zkouškou byla u stěžovatele zjištěna hladina alkoholu ve výši 0,06 promile. Jakákoli naměřená hodnota vyšší než nula nasvědčuje výskytu určitého množství alkoholu v organismu. Z tohoto pohledu je tedy třeba každý takový výsledek dechové zkoušky považovat za pozitivní, přičemž i minimální hodnota alkoholu v dechu řidiče naměřená při dechové zkoušce vznáší pochybnost o tom, zda-li tento řidič před řízením motorového vozidla nepožil alkoholický nápoj a nebyl při řízení vozidla pod jeho vlivem. Vzhledem k tomu, že dechová zkouška měla podle citované právní úpravy pouze orientační charakter, bylo třeba posléze její pozitivní výsledek potvrdit provedením odborného lékařského vyšetření.

Úvahy vyslovené Nejvyšším správním soudem v citovaném rozsudku pak byly shrnuty v právní větě: „*Ustanovení § 5 odst. 1 písm. f) zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve spojení s § 16 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, již striktně neváže povinnost řidiče podrobit se lékařskému vyšetření, zda není ovlivněn alkoholem, na pozitivní výsledek předchozí dechové zkoušky. Rozhodující podle této právní úpravy je výzva policisty nebo strážníka obecní policie k podstoupení lékařského vyšetření. Taková výzva ovšem může být opodstatněná pouze v případě, kdy na základě orientační dechové zkoušky či na základě jiných indicií vznikne důvodné podezření, že kontrolovaná osoba řídí vozidlo pod vlivem alkoholu. Neuposlechnutím takové opodstatněné výzvy se řidič dopouští přestupku dle § 22 odst. 1 písm. d) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích.*“

Aby tedy mohl správní orgán uznat řidiče vinným ze spáchání přestupku podle ust. § 22 odst. 1 písm. d) zákona o přestupcích, musí prokázat, že byl k podrobení se odbornému lékařskému vyšetření policisty či jinými oprávněnými osobami taxativně vyjmenovanými v ust. § 16 odst. 4 zákona č. 379/2005 Sb. kvalifikovaně vyzván. V daném případě mohla být výzva příslušníků Policie ČR opodstatněná pouze na základě pozitivního výsledku orientační zkoušky na přítomnost jiné návykové látky nebo, pokud by taková zkouška nebyla provedena nebo byla provedena s negativním výsledkem, na základě jiných indicií, jež by opodstatňovaly důvodnou domněnku, že stěžovatel řídí vozidlo pod vlivem jiné návykové látky, a jež by nebyly stěžovatelem na místě uspokojivě vysvětleny tak, že by tuto domněnku vyvrátily. Existence rozporů však opodstatněnost výzvy příslušníků Policie ČR zpochybňují. Oznámení přestupku ze dne 2. 6. 2010, sepsané na místě přestupku a stěžovatelem podepsané, neobsahuje ani stručný popis chování stěžovatele. Argumentaci městského soudu o nedostatku místa na tiskopise nelze přijmout, neboť na stručný popis chování stěžovatele byl v tiskopise prostor, přinejmenším polovina předtištěné řádky a další prostor při dolním okraji tiskopisu. Navíc, pokud by to bylo třeba, přičemž v daném případě nepochybně bylo nanejvýš potřebné důkladně zachytit všechny projevy stěžovatelova chování při kontrole a konfrontovat ho s nimi, bylo možné na další část popisu rozhodných skutečností použít jiný list papíru. Právě chování stěžovatele muselo být za situace, kdy by nebylo provedeno orientační vyšetření na přítomnost jiné návykové látky než alkoholu s pozitivním výsledkem, prakticky jedinou rozhodnou skutečností pro vznik důvodné domněnky policistů, že stěžovatel řídil motorové vozidlo pod vlivem takové jiné návykové látky. Navíc pokud by stěžovateli byly

určité konkrétní projevy jeho chování nasvědčující tomu, že je pod vlivem jiné návykové látky policisty sděleny, a také písemně zachyceny, lze předpokládat, že by na to reagoval a snažil se domněnku o řízení motorového vozidla pod vlivem jiné návykové látky vyvrátit. Také tuto jeho reakci by bylo nutno písemně zaznamenat. Popis chování stěžovatele je však obsažen až v úředním záznamu ze dne 7. 6. 2010, v němž je uvedeno, že *„Při silniční kontrole jevil řidič známky požití návykové látky, a to tím, že měl lesklé oči, dále komunikace řidiče byla nesouvislá, pohybové chování nejisté a neklidné.“* Stěžovatel k tomu do protokolu z ústního jednání o přestupku ze dne 7. 7. 2010 uvedl, že je alergik, na což se léčí, proto měl lesklé oči, policistů se bojí, proto byl neklidný a komunikace vázla proto, že zadrhává. Pokud by tato jeho tvrzení byla pravdivá, nejspíše by je sdělil policistům i při kontrole a ti by mohli zvážit, zda vzhledem ke konkrétním okolnostem jejich domněnku o řízení vozidla pod vlivem jiné návykové látky vyvrací. Bylo-li by to v oznámení uvedeno a stěžovatelem podepsáno, důkazní situaci by to významně stabilizovalo. Stěžovatel měl podle tvrzení policistů v úředním záznamu uvést, že před několika dny požil drogu (marihuanu). To však stěžovatel ve svém vyjádření jednoznačně odmítá a v oznámení nic takového uvedeno není. Ani další stěžovatelovo vyjádření nezavdává příčinu k domněnce, že byl při kontrole policisty ovlivněn drogou. Na dotaz, jaké drogy bere, jak dlouho, jak pravidelně a jakým způsobem, uvedl, že drogy nebere. Na dotaz, kdy před zastavením svého vozidla policisty naposledy měl drogu, uvedl, že si to již nepamatuje, že je to dlouho. Jeho výpověď tedy lze interpretovat (pro něho nejpříznivějším způsobem, tedy v souladu se zásadou *in dubio pro reo*, neboť důvody k domněnce, že taková interpretace není správná, spisový materiál neobsahuje), že v minulosti sice drogu užil či užíval, avšak před dlouhou dobu, přičemž v době, kdy měl přestupek spáchat, již drogy nebral.

I další postup policistů v průběhu kontroly poté, co se stěžovatel odmítl podrobit výzvě k odbornému lékařskému vyšetření, zavdává pochybnosti o tom, zda skutečně projevoval známky chování popisované v úředním záznamu. Policisté totiž nevyužili svých oprávnění vyplývajících z ust. § 118a odst. 1 nebo § 118b odst. 1 zákona o silničním provozu a nezabránili stěžovateli pokračovat v jízdě použitím technického prostředku k zabránění odjezdu vozidla nebo zadržením řidičského průkazu. Lze sice souhlasit s krajským úřadem i městským soudem, že správnímu orgánu v tomto případě nepřísluší posuzovat správnost postupu příslušníků Policie ČR, ovšem postup a jeho okolnosti jsou pro projednávanou věc po skutkové stránce významné a je potřeba se jimi zabývat. Pokud policisté uvádějí, že stěžovatel komunikoval nesouvisle, pohyboval se nejistě a měl lesklé oči, v důsledku čehož se i důvodně domnívali, že řídil motorové vozidlo pod vlivem jiné návykové látky, pak nevyužitím oprávnění k zabránění v další jízdě důvěryhodnost svého tvrzení oslabili. Pokud měli za to, že stěžovatel choval uvedeným způsobem, stěží si mohli myslet, že může dále řídit motorové vozidlo, neboť mohl představovat reálné ohrožení pro ostatní účastníky silničního provozu. Jistě by bylo nevhodné, a nepřiměřeně tvrdé zacházení, pokud by policisté každému, kdo se odmítne podrobit vyšetření podle ust. § 16 zákona č. 379/2005 Sb., bylo bez dalšího zabráněno v jízdě. Jsou-li však u osoby konkrétní důvody domnívat se, že bude-li dále řídit motorové vozidlo, může ohrožovat ostatní účastníky silničního provozu (a takové důvody by u stěžovatele, pokud se u něj projevovaly známky chování popsané policisty, byly pravděpodobně dány), je na místě, aby jí policisté v další jízdě zabránili. Jestliže to policisté neučinili, vyvstává přinejmenším otázka, z jakého důvodu se tak stalo.

Svoji další stížní námitku staví stěžovatel na premise, že ust. 16 odst. 3 zákona č. 379/2005 Sb. logicky váže povinnost řidiče motorového vozidla podrobit se odbornému lékařskému vyšetření na pozitivní výsledek předchozího orientačního vyšetření. Nejvyšší správní soud však poukazuje na skutečnost, že v případě zjišťování přítomnosti jiné návykové látky rozpoznávají přístroje, jimiž se orientační vyšetření provádí, jen některé druhy jiných návykových látek. Pokud tedy i po negativním orientačním vyšetření na jiné návykové látky, řidič vykazuje známky ovlivnění jinou návykovou látkou, může jej příslušník Policie ČR či další oprávněná osoba vyzvat k podrobení se odbornému lékařskému vyšetření na zjištění přítomnosti jiné návykové látky. Chování řidiče, jakož i další důvody, které policisty vedly k této výzvě, však musí být v takovém případě řádně zdokumentovány a řidič s nimi musí být na místě seznámen. V opačném případě výzva postrádá opodstatněnost (ve smyslu právního názoru vysloveného v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2010, č. j. 5 As 24/2009 – 65) a může být projevem libovůle nebo šikany policejního orgánu. Na řidičích je jistě spravedlivé požadovat, aby kvůli důležitému veřejnému zájmu, strpěli orientační vyšetření na alkohol či jinou návykovou látku (právě proto je žádoucí, aby policejní hlídky byly pokud možno vždy vybaveny příslušnými analyzátory, a to nejen alkoholu, ale také co možná nejširšího spektra jiných obvykle užívaných návykových látek), neboť takové vyšetření trvá krátkou dobu (řádově včetně kontroly dokladů maximálně jednotky minut) a neomezuje neúnosně jejich svobodu pohybu. Jinak je tomu však s odborným lékařským vyšetřením, které je časově podstatně náročnější, což nepochybně znamená značný zásah do řidičovy svobody. Proto je takový zásah, ač je jím také prosazován veřejný zájem, ospravedlněn jen tehdy, lze-li se důvodně domnívat (zejména na základě řidičova chování nebo předchozích poznatků policistů – mimo jiné i výsledku orientačního vyšetření či jiných rozhodných skutečností), že řidič je takovou látkou ovlivněn. Jako na šikanózní postup proto nahlíží Nejvyšší správní soud v této souvislosti i na situaci, kdy policejní hlídka, jež má k dispozici vybavení pro provedení orientačního vyšetření, toto vyšetření neprovede a řidiče bez dalšího vyzve, aby se podrobil odbornému lékařskému vyšetření. Závěr městského soudu, že z logiky věci vyplývá, že policisté v daném případě přístroj DRUGWIPE neměli k dispozici, protože pokud by jej měli, zajisté by jej použili, je sice možný, avšak není podložen provedeným dokazováním, zejména výslechem zasahujících policistů.

V průběhu správního řízení vyvstaly i další otázky, jejichž objasnění by mohlo významně posílit nebo oslabit podezření, že stěžovatel užívá drogy, a že právě proto se odmítl podrobit odbornému lékařskému vyšetření. Podle svého tvrzení v odvolání byl stěžovatel v době čtyř měsíců před podáním odvolání 5x v téže lokalitě (v katastru obcí Nová Ves a Nové Ouholice) kontrolován policisty, aniž by bylo zjištěno cokoli závadného. Uvedená frekvence kontrol, je-li stěžovatelovo tvrzení pravdivé, je jistě poněkud neobvyklá, nicméně nemusí znamenat, že by byl stěžovatel vystaven policejní šikaně. V první řadě není z tvrzení stěžovatele patrné, za jakých konkrétních okolností (doba kontroly, zejména konkrétní den v týdnu a hodina, souvislost s určitou událostí v místě kontroly) byly kontroly prováděny a na co byly zaměřeny (např. na kontrolu rychlosti, technického stavu vozidla, řízení pod vlivem návykových látek, na kontrolu kradených vozidel apod.). Důvody pro takové kontroly mohou být zcela legitimní. Např. kontroly prováděné v době, kdy lze na určitém konkrétním místě očekávat zvýšený výskyt řidičů porušujících dopravní předpisy, např. řidičů odjíždějících z diskotéky, svatby či jiné obdobné události pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek, či cílená kontrola

zaměřená na určitou osobu, vůči níž mají policisté věrohodné podezření, že opakovaně určitým způsobem porušuje dopravní předpisy, např. řídí pod vlivem drog. Pokud mají opakované kontroly takový racionální důvod, příp. pokud k nim došlo náhodou, např. proto, že v určitém místě byly tyto kontroly opakovaně prováděny a kontrolovaná osoba tímto místem v době konání kontrol opakovaně projížděla, aniž by však kontrola byla zaměřena vůči ní osobně či na ni jako člena cílové skupiny osob, jež měly být kontrolovány, pak je jistě zcela irelevantní, že stěžovatel byl takovým kontrolám podroben. Pokud by však žádné takové důvody nevyšly najevo, lze jistě mít za možné, že kontroly byly zaměřeny šikanózně právě na stěžovatele. Pak je na místě důkladné zvažování věrohodnosti informací sdělených policisty ke stěžovatelovu přestupku, zvláště jednalo-li by se o policisty, kteří se podíleli na předchozích kontrolách nebo kteří byli kolegy policistů, jež předchozí kontroly prováděli.

Stěžovatelem uplatněné stížní námitky jsou podle názoru Nejvyššího správního soudu důvodné a sporné skutkové okolnosti vyvolávají za současného stavu skutkových zjištění důvodnou pochybnost o odpovědnosti stěžovatele za přestupek. Podle ust. § 50 odst. 3 správního řádu je správní orgán povinen v řízení, v němž má být z moci úřední uložena povinnost, i bez návrhu zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch toho, komu má být povinnost uložena. Toho lze dosáhnout v první řadě provedením důkazu, jež správní orgán neprovedl, a sice výslechem policistů provádějících kontrolu stěžovatele. Podle zjištění vyplývajících z jejich výpovědí by pak bylo třeba zvážit, zda není nutné případně provést další dokazování. Nelze ale vyloučit, že pro odstup času nemusí ani doplnění dokazování vést k dostatečně zjištěnému stavu věci. V řízení o přestupku musí být vina obviněného prokázána (srovnej např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 5. 2006, č. j. 2 As 46/2005 - 55, a ze dne 12. 5. 2011, č. j. 7 As 105/2010 - 96, dostupné na www.nssoud.cz).

Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto podle ust. § 110 odst. 1 věta první před středníkem s. ř. s. rozsudek městského soudu zrušil. Jelikož rozhodnutí krajského úřadu trpí podstatnou vadou řízení, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, pro kterou bylo rozhodnutí možno zrušit již v řízení před městským soudem, rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že se za použití ust. § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. současně zrušil rozhodnutí krajského úřadu a věc mu vrací k dalšímu řízení.

Ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Výrok o náhradě nákladů řízení před krajským soudem se opírá o ust. § 60 odst. 1 věta první s. ř. s., podle něhož, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, jež důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v řízení o žalobě měl úspěch, a proto má právo na náhradu nákladů řízení. Krajský úřad ve věci před městským soudem úspěch neměl, a proto je povinen zaplatit stěžovateli na náhradě nákladů řízení o žalobě částku 9.200 Kč, které sestávají ze zaplaceného soudního poplatku v částce 2.000 Kč a odměny za právní zastoupení za tři úkony právní služby v částce 6.300 Kč [3 x 2.100 Kč -

převzetí a přípravy zastoupení a 2 x podání ve věci samé podle § 1 odst. 1, § 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“)] a z náhrady hotových výdajů v částce 900 Kč (3 x 300 Kč pod § 13 odst. 3 vyhlášky).

Výrok o náhradě nákladů řízení před Nejvyšším správním soudem se opírá o ust. § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle něhož, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, jež důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v řízení úspěch měl, a proto má právo na náhradu nákladů řízení. Krajský úřad ve věci před Nejvyšším správním soudem úspěch neměl, a proto je povinen zaplatit stěžovateli na náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti částku 7.400 Kč, které sestávají ze soudního poplatku v částce 5.000 Kč a odměny za právní zastoupení za jeden úkon právní služby v částce 2.100 Kč - podání ve věci samé [§ 1 odst. 1, § 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky] náhrady hotových výdajů v částce 300 Kč (§ 13 odst. 3 vyhlášky).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. května 2012

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu